мість, спрямовані на вербальне сприйняття; у них домінує текст, який виконують без змін.

Протягом ХХ століття читання стали, мабуть, найбільш поширеною формою усної презентації власних текстів і в «офіційному», і в «неофіційному» літературному середовищі України. На початку ХХІ століття поетичні читання й поетич-

ний перформанс стають дедалі частіше ринково-орієнтованими й відбуваються під час літературних ярмарків і фестивалів. Особливості сучасного побутування поетичних читань і поетичних перформансів у рамках літературно-мистецьких фестивалів України є перспективною темою для подальших досліджень.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Баканурський А. Майданий перформанс Середньовіччя. *Мистецтвознавство України : збірник наукових праць*. Київ, 2009. Вип. 10. С. 112–117.
2. Банько М. Отзыв о перформансе-презентации книги «Ангел-конструктор». *Листок*. № 7. 2017. 1 с.
3. Встреча с Леонидом Войцеховым. *МИТЕЦ. Сучасне мистецтво України*. URL: <https://mitec.ua/vstrecha-s-leonidom-voitsehovym/> (дата звернення: 04.03.2020).
4. Дудко В. Тарас Шевченко: джерелознавчі студії. Київ : Критика, 2014. 416 с.
5. Путівник. Книжковий Арсенал VIII. Міжнародний літературно-мистецький фестиваль. Київ, 2018. 80 с.
6. Українські літературні школи та групи 60–90х рр. ХХ ст. : антологія вибраної поезії та есеїстики. Львів, 2009. 620 с.
7. Черемський К. Повернення традиції. З історії нищення кобзарства. Харків, 1999. 288 с.
8. Шумська Я. Зв'язок минулого і сьогодення у мистецтві перформансу. *Вісник Львівської національної академії мистецтв*. Вип. 23. Львів, 2013. С. 79–87.
9. Шумська Я. Перформанс – мислення. *Вісник Харківської державної академії дизайну і мистецтв. Мистецтвознавство. Архітектура*. Харків, 2012. № 5. С. 102–104.
10. Carlson M. Performance: a critical introduction. New York–London: Routledge, 2008. 276 p.
11. Finnegan R. Where is Language? An Anthropologist's Questions on Language, Literature and Performance. London – New Delhi – New York – Sydney, 2015. 168 p.
12. Furniss G. Orality : the power of the spoken word. London, 2004. 188 p.
13. Performing Poetry: Body, Place and Rhythm in the Poetry Performance. Series: Thamyras / Intersecting: Place, Sex and Race. Book 24. Amsterdam – New York, 2011. 294 p.
14. Worthen W. B. Drama : between poetry and performance. Chichester, 2010. 278 p.

УДК 821.161.2:82.09

DOI <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2020.14-2.30>

ІНТЕРТЕКСТ ЯК КЛЮЧОВИЙ ПРИЙОМ СТВОРЕННЯ ВЛАСНОГО ІНТЕРПРЕТАЦІЙНОГО «ДИВОСВІТУ» У ЗБІРЦІ ОПОВІДАнь «ЛЕГЕНДИ СТАРОКИЇВСЬКІ» НАТАЛЕНИ КОРОЛЕВОЇ

INTERTEXT AS A KEY ACCEPTANCE OF CREATING YOUR OWN INTERPRETATION “DIVOSVIT” IN “LEGENDS OF OLD KYIV” BY NATALENA KOROLEVA

Ковальчук Ю.А.,

orcid.org/0000-0002-1327-1358

аспірант II курсу

кафедри українського літературознавства та компаративістики
Житомирського державного університету імені Івана Франка

У статті порушується питання про інтертекст як літературне явище та інтертекстуальність збірки «Легенди старокиївські» Наталени Королевої. Висвітлено теоретичні відомості про інтертекст. У статті представлено аналіз тлумачень термінів інтертекст та інтертекстуальність крізь призму сучасних літературних бачень. Окреслено загальні аспекти щодо інтерпретації художнього тексту із застосуванням інтертексту як ключового прийому та історично-інформаційного носія для створення нового літературного полотна, а також як «тексту в тексті», коду чи інформаційного носія.

Наведено конкретні приклади використання авторкою міфологічних та літературних джерел у своїй прозовій спадщині, зокрема циклі оповідань «Легенди старокиївські», такі як: «Повість минулих літ», «Києво-Печерський патерик», «Аскольдів літопис», фольклорні джерела та Біблію. Проаналізовано використовувані інтертекстуальні джерела та класифіковано їх за специфічними ознаками та їх походженням, а також уточнення часо-просторових проміжків та інтерпретованих міфологічних образів та історичних постатей.

Велика увага приділена усвідомленню функції новостворених образів авторкою, не дотримання хронології та фіктивності історичних подій задля створення власної «авторської моделі» та «художнього мікрокосмосу», щоб досягти поставленої мети – підкреслення національної свідомості та самобутності українського народу. У відтворенні в літературному творі конкретних літературних явищ інших творів, більш ранніх, через цитування, алюзії, ремінісценції, пародіювання.

Охарактеризовано інтертекстуальність як продуктивний інструментарій дослідження системи міжтекстових стосунків у циклі оповідань «Легенди старокиївські» Наталени Королевої.

Зосереджено увагу на таких аспектах інтерпретованих авторкою джерел інтертекстуальних зв'язків, як: інтертекст як переспів, переказ чи пародія, як фольклорно-літературні зв'язки, як ігровий принцип художньої організації тексту, як історико-хронологічний код літератури, чи це – створення власного «дивосвіту» літературної канви Наталени Королевої.

Ключові слова: інтертекстуальність, «авторська модель», інтерпретація художнього тексту, міфологічні джерела, «Повість минулих літ», агіографія.

In the article a question is affected intertext collections literary phenomenon and intertextuality of "Legends of Old Kyiv". Theoretical information is reflected about intertext as the phenomenon of fiction. The article presents the analysis of interpretations of the terms intertext and intertextuality through the prism of contemporary literary visions. Outlined general aspects in relation to interpretation of artistic text, applying intertext as a key reception and historically informative transmitter for creation of new literary linen, as well as "text-to-text", code, or media. Made concrete examples of the use of mythological and literary sources an author in the prosaic inheritance, in particular, stories of "Legends of Old Kyiv", such as: "The Story of Last Years", "The Kyiv-Pechersk Paterik", "Askold Chronicle", Folklore and the Bible.

The used intertext sources are analyzed and they are classified on specific signs and their origin, and also clarification of chronologic intervals intervals and interpreted mythological characters and historical figures.

Large attention is spared to realization of function of the accrued characters by an author, not observance of chronology and fictitious nature of historical events for the sake of creation of own "authorial model" and "artistic microcosmos", to attain the put aim underlining of national consciousness and originality of the Ukrainian people. In the reproduction in the literary work of specific literary phenomena of other works, earlier, through quotations, allusions, reminiscences, parodies.

It is described intertextuality as a productive tool of research of the system between text relations in the loop of stories of "Legends of Old Kyiv" by Natalena Koroleva.

Attention is concentrated on such aspects of the sources intertext connections interpreted by an author, as: intertext as rehash, translation or parody, as folklore literary copulas, as playing principle of artistic organization of text, as cod of literature, or it is creation of own of literary canvas Natalena Koroleva.

Key words: intertext, "authorial model", interpretation of artistic text, mythological sources, "Story of temporal years", hagiography.

Постановка проблеми. Перша половина ХХ ст. для української літератури – це складний, насичений та суперечливий період. Письменники цієї доби й досі не всі отримали належне визнання на рідних землях, особливо ті, кому довелося емігрувати. Останнім часом зріс інтерес до історичного минулого, в літературу повертаються імена письменників, які з різних причин жили й працювали поза межами України [8, с. 83].

Кінець ХІХ – початок ХХ ст. – водночас найцікавіший період як у літературі, так і у мистецтві в цілому. Це час сам по собі був непростим і для всього суспільства. Це була криза в соціальному середовищі: терор, неправда, несправедливість, втрата духовних цінностей. І саме письменники мали людству поставити правильні пріоритети та орієнтири на подальше життя.

Важливе значення для формування української культури, зокрема української літератури, мало письменство української діаспори, якому належить великий масив творів різноманітної тематики та широкий спектр жанрів. Попри те, що твори писалися за межами України, і в державі вони практично були забуті, або невизнані, вони є питомо українськими, повноцінно відбивають самобутні риси ментальності нації.

До таких письменників-емігрантів належить Наталена Королева – неординарна особистість із своїм індивідуальним світобаченням, яка піднесла українську літературу до європейського рівня та зібрала навколо своєї постаті низку протиріч щодо її походження як митця слова, та попри це оновила багато літературних жанрів, зокрема, літературну легенду, інтерпретувавши міфологічні та літературні джерела у створенні «авторської моделі» свого прозового доробку, зокрема у циклі оповідань «Легенди старокиївські». Авторку надихало бажання поринути у світ прекрасного, світ фантазії, уникнути реальній жорстокості [4, с. 41].

Наталена Королева ставила за провідний принцип творення власного світобачення саме інтертекстуальні вкраплення, адже інтертекстуальність – це відтворення в літературному творі конкретних літературних явищ інших творів, більш ранніх, через цитування, алюзії, ремінісценції, пародіювання чи вдалу інтерпретацію. Наразі досліджень, що стосуються інтертекстуальних зв'язків у художній літературі, в цілому, та у творчому доробку Наталени Королевої, зокрема, є небагато, що і зумовлює актуальність даного дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій.

Тільки в 1988 р. ми дізнались про Наталену Королеву, творчість якої могла б стати окрасою будь-якої розвиненої європейської літератури. Випущені в 30-х рр. у Львові її книжки стали справжньою бібліографічною рідкістю.

Наразі зріс інтерес до історичного минулого, заповнюються прогалини в історії української літератури і в літературний процес повертаються письменники, які з різних причин жили і працювали поза межами України [7, с. 83–84].

Під приціл потрапила і неординарна постать Наталени Королевої. Літературно-критичні статті, присвячені її біографічному й творчому шляху належать працям Л. Бичковського, Р. Завадовича, О. Кисілевської, О. Копач, М. Мартинюка, О. Мацинського, О. Микитенка, О. Моха, І. Мьяловського, Я. Олексенка, Е. Пеленського, О. Руденської, О. Тарнавського, Н. Чапленка. Однак на сучасному етапі немає досі ґрунтовних досліджень життя і творчості письменниці, хоча окремі аспекти, зокрема агіографічні мотиви творчості, інтертекстуальні зв'язки та поділ її творчості на тематичні цикли, висвітлені сучасними дослідниками: В. Антофійчуком, О. Бабишкіним, І. Голубовською, Д. Кушняком, М. Ільницьким, Ю. Мельниковою, О. Мишаничем, Ж. Свірською, А. Усатим, Р. Федорівом, В. Шевчуком, Ю. Ковалівом, І. Набитовичем.

Зокрема, О. Мишанич звертає увагу на саму тематику прозового доробку письменниці і наголошує на тому, що, опрацьовуючи історичні та біблійні теми, письменниця свідомо обходила теми української історії, але намагалась бодай якимись невидимими гранями пов'язати світ стародавніх Скіфії, Русі і України з світом античності й середньовіччя. Вона оновила деякі прозові жанри в українській літературі: довела до класичної віртуозності жанр історичної повісті, розкувала жанр літературної легенди, вдало поєднавши язичницький, античний, скіфський і староруський світи з біблійним, християнським.

Наталена Королева знайшла в українській літературі свій індивідуальний художній світ для якого характерний симбіоз східних і західних культур, язичницьких і християнських, синтез романського, арабського, греко-римського, візантійського і слов'янського стилів [7, с. 84]. Це і сприяло міжтекстовим зв'язкам у її творчості.

Саме поняття «інтертекст» теж досліджене не в повному обсязі. Цей термін з'явився у добу Модерну, саме в той час, коли жила і активно функціонувала Наталена Королева як літераторка.

Основи лінгвістичних досліджень інтертекстуальності були закладені працями представників постструктуралістської школи Ю. Крістєвою і Р. Бартом та семіотичної школи М. Ріффатером і Дж. Калером. У сучасній лінгвістиці інтертекстуальність розглядали як текстову категорію Р. Богранд, О. Веселовський, О. Воробйова, В. Дресслер, О. Потебня, як передумову текстуальності – Р. Богранд, В. Дресслер, Ю. Лотман, В. Лукін та з погляду засобів її реалізації в конкретних текстах – О. Абрамова, Л. Бабенко, С. Золян, Л. Омельченко, Н. Фатєєва та ін. Проблему множинних зв'язків тексту з іншими текстами у своїх працях вивчали І. Арнольд, М. Бахтін, А. Беннет, І. Бітенська, Р. Богранд, В. Виноградов, Ж. Дерріда, У. Еко, І. Ільїн, Н. Купіна, К. Леві-Стросс, Е. Михайлова, М. Ріффатер, О. Розеншток-Хюсі, С. Фіш, М. Фуко і Р. Якобсон.

Зв'язок творчості Наталени Королевої, зокрема, збірки оповідань «Легенди старокиївські» з іншими текстами у своїх літературно-критичних дослідженнях висвітлювали І. Голубовська, В. Антофійчук, І. Набитович, П. Білоус та інші.

І. Голубовська зазначає у своїх критичних статтях, що у збірці «Легенди старокиївські» присутні як вигадані, так і реальні герої, зокрема, князі та ченці, послухники. Ці історичні постаті переважно взяті з «Повісті минулих літ» та «Києво-Печерського патерика». А також присутні вкраплення міфології різних народів, біблійних оповідей та агіографічних сказань, що дає підстави поділу збірки на три тематичні цикли.

В. Антофійчук проводить художню паралель між «Легендами старокиївськими» та євангельськими мотивами про зцілення: «Зворушливе чудо» Еси де Кейрома, «Бланка, Клава і Кандіда» Шарля де Костера, «Нанкінський Христос» Акутагави Рюноске [1, с. 36]. Таких поглядів дотримується й І. Набитович.

Міфологічні зв'язки «Легенд старокиївських», зокрема, оповідання «На Делосі» виокремив П. Білоус. І доводить, що будь-яка інтерпретація відноситься до своєрідних провокацій, здатних виплекати у свідомості чуттєвих рефлексів Іншого думку, емоцію, естетичний відгук. У цьому і полягає художня роль літературного твору та інтерпретації, зокрема.

Постановка завдання. Мета статті полягає у висвітленні конкретних міфологічних та літературних джерел, якими послуговувалася Наталена Королева для створення власної «авторської моделі» (Н. Астрахан), свого «мікрокосмосу» (О. Мишанич) та «дивосвіту» (О. Мишанич), а

також обґрунтуванні ролі попередньої художньої спадщини для наступної.

Виклад основного матеріалу. Історія української літератури першої половини ХХ століття є насичений і складний суперечливий процес. Письменники цієї доби й досі не всі отримали належне визнання на Батьківщині. Насамперед це стосується тих, які загинули під час репресій або змушені були податися на чужину, жити в еміграції. Наталена Королева – одна з них. В історії розвитку української літератури ця аристократка, напівполячка-напівіспанка, доктор археології та філософії, оперна співачка й художниця, історик і мовознавець, поліглот і непересічна белетристка залишила помітний слід. Хоча багато хто з літературознавців не вважають її українською письменницею або ж емігранткою української діаспори.

Та все-таки багатогранне та часом драматичне життя Наталени Королевої тісно пов'язане як з Україною, так і з Чехією, зокрема з містом Мнелнік, де вона прожила понад чверть століття і похована там. Українка не за походженням, але за переконанням і самосприйняттям, Наталена Королева водночас залишалася невід'ємною частиною чеського суспільства, поєднуючи таким чином два народи і дві культури.

Життєвий і творчий шлях Наталени Королевої являє собою яскраве й своєрідне явище в контексті не тільки українського, але й світового літературного процесу загалом.

Спадщина письменниці не вивчена, частина її творів ще не видана, але і те, що свого часу побачило світ і доступне нині для прочитання, свідчить, що Наталена Королева – видатне явище в історії української літератури. Вона внесла в українську прозу нові теми з античного і європейського світу, успішно продовживши традиції Лесі Українки. В цьому найбільша її заслуга. Опрацьовуючи історичні та біблійні теми, письменниця свідомо обходила теми української історії, але намагалася бодай якимись невидимими гранями пов'язати стародавні світи із світом України. Наталена Королева знайшла в українській літературі свій індивідуальний художній світ, для якого характерний симбіоз східної і західної культур, язичництва і християнства.

Саме це і посприяло авторці для використання інтертексту як інформаційного коду збірки оповідань «Легенди старокиївські».

Варто звернути увагу на сам термін «інтертекстуальності» для кращого усвідомлення його ролі у творчості Наталени Королевої.

Проблема інтертекстуальності у світовому, зокрема європейському літературознавстві все більше актуалізується через стирання культурних, інформаційних та комунікативних кордонів. Окреслення інтертекстуального питання та пошук його термінологічного значення стає домінантним у постструктуралістичних та постмодерних літературознавчих теоріях.

Незважаючи на те, що термін інтертекстуальності доволі «молодий» (60-ті рр. ХХ ст.), його сутність має певну теоретичну основу, сформовану впродовж останніх десятиліть. У період постструктуралізму вчені прослідковують процес інтертекстуалізації художніх творів на кожному етапі розвитку літератури. На їхню думку, літературні епохи різняться способом міжтекстових відсилань. Антична література опиралася здебільшого на міфологічний світогляд та актуальні проблеми свого часу.

Для середньовічної інтертекстуальності, наприклад, характерна струнка ієрархія, серцевину якої становили біблійні ідеї, сюжети, стилістика, а навколо них концентрувалися місцеві та запозичені поганські міфи, фольклорні тексти й історичні перекази. Причому інтертекстуальна інтерпретація цього періоду здійснюється на рівні мотиву та цитування. У ренесансній інтертекстуальності на перше місце вийшли античні ремінісценції, а середньовічні традиції витіснені на периферію. Доба Бароко органічно поєднала обидві – античну й середньовічну міжтекстуальні стихії. Модель Просвітництва у цьому контексті – чиста дошка, на якій стерто всі ознаки сучасної цивілізації, для того, щоб написати нові заповіді для людства. Шляхом інтертекстуального оновлення пішов Романтизм, занурившись у джерела фольклору (легенда, казка, балада, дума, пісня), історії та релігії. Реалізм і натуралізм видаються такими, що позбавлені інтертекстуальності. Однак насправді це не так, оскільки реалістична проза створює ефект реальності не тому, що наслідує саму дійсність, а тому, що послуговується усталеними формами щоденного мовлення, які творять ефект відсутності інтертексту і присутності реальності [11, с. 266].

Саме поняття міжтекстових зв'язків («сходжень») як багатопланове явище, випередивши свою епоху, помітив у 1920 р. Б.В. Томашевський. Питання про вплив одних авторів на інших, на думку вченого, зводиться до пошуків у текстах запозичень і ремінісценцій. Він стверджував, що першорядним завданням літературознавства є розрізнення різномірних текстових поді-

бностей. Це, по-перше, свідомо цитація, натяк, покликання на творчість письменника, по-друге, несвідоме відтворення літературного шаблону і, по-третє, – випадковий збіг. Без розмежувань такого роду, стверджував Б. Томашевський, паралелі мають характер сирого матеріалу, небезкорисного для досліджень, але такого, що мало говорить для «розуму і серця» [12, с. 169].

Якщо говорити про інтертекстуальність постмодерного твору (на що, власне і орієнтована концепція Ю. Крістєвої та Р. Барта), то «постмодерністська чуттєвість», поєднана із уявленнями про світ, як про хаотичний, позбавлений цінності і смислу, котрий відкриває привабливу перспективу безкінечним мовним іграм: абсолютно вільному, розтабуваному іронічному жонглюванню текстами, дискурсами, мовними кодами.

Усі ці теоретичні аспекти чітко прослідковуються у циклі «Легенди старокиївські» Наталени Королевої.

Збірка «Легенди старокиївські» – це 25 легендоповідань, написання яких було завершено на початку 40-х рр. XX століття. «Легенди старокиївські» можна поділити на три тематичні цикли: легенди скитські, легенди княжої Русі і легенди, пов'язані з Києво-Печерським монастирем. Більшість їхніх сюжетів відома («Аскольдова могила» – «Оскольдів літопис», «Перунове прокляття» – «Повість минулих літ», «Стугна» – «Повість минулих літ», «Кирило Кожум'яка» – українська народна казка, легенди про Феодосія Печерського, художника-іконописця Аліпія, святого мученика Сергія – Києво-Печерський патерик), взята із староруського життя.

Проходять через них герої біблійної і античної міфології, скандинавських саг, дії яких так чи інакше пов'язані з Києвом і Подніпров'ям. Лише дві останні легенди – «Явлена вода» і «Хрещеник Попа Івана» – тематично відступають від усього циклу, відтворюють події дещо пізніших часів. Упершій з них опрацьовано легенду про Самсонову криницю у Києві, яку письменниця пов'язала із легендою свого роду де Лачерда (інтертекстуальні вкраплення із власного твору «Предок»).

У цих легендах багато поезії, чистої і ніжної любові до людей праці. В окремих легендах у формі художньої розповіді Наталена Королева ставить і розкриває наукові гіпотези, які знаходять підтвердження в наш час.

Так, у легенді «Аскольдова могила» проведена думка про перше хрещення Русі за часів князювання Аскольда в Києві. На її думку, Аскольда вбили не варяги, а місцеві прихильники язичництва і лише у 1113 р., коли у Києві княжив

Мстислав Володимирович, на Аскольдовій могилі була збудована Свято-Миколаївська церква. Гіпотеза про перше хрещення Русі підтверджена і науково обґрунтована в літературі, зокрема у монографії М. Брайчевського «Утвердження християнства на Русі».

Олена, мати візантійського імператора Костянтина, теж народилася на скіфській землі, що саме в її честь київська княгиня Ольга після хрещення прийняла друге ім'я Олена. Багато цікавих фактів нашої прадавньої історії видобула письменниця з легендарних, археологічних і літописних джерел, опрацювала їх на стику з старогрецькими, візантійськими і скандинавськими джерелами, створивши колоритну мозаїку присутності Скіфії, Давньої Русі і України в загальноєвропейському історичному і культурному процесі. Вона мала на це повне право і як вчений археолог, і історик, і як художник слова.

Кожен твір Наталени Королевої, зокрема збірка «Легенди старокиївські», пронизаний струменем України, її ментальності й духовності. Це можна простежити на всіх рівнях: від зовнішнього насичення персонажами і виразами до найглибших пластів міфологем та архетипів, що знаходять своє виявлення у символах, сюжетних лініях і мотивах та образах.

Наталена Королева обновила деякі прозові жанри в українській літературі: довела до класичної віртуозності жанр історичної повісті, розкувала жанр літературної легенди, вдало поєднавши язичницький, античний, скіфський і староруський світи з біблійними, християнськими. Наталена Королева знайшла в українській літературі свій індивідуальний світ, для якого характерний симбіоз східних і західних культур, язичницького і християнського, синтез романського, арабського, греко-римського і слов'янського стилів [8, с. 84].

Не минула авторка і фольклорні джерела для створення своїх оповідань циклу «Легенди старокиївські». Зокрема, це стосується оповідання «Кирило Кожум'яка».

«Казка – вигадка, та в ній – в шкаралупі золотій – зерня сховане смачне» (Валентин Бичко).

У формі художньої розповіді Наталена Королева ставить і розкриває наукові гіпотези, які знаходять підтвердження в наш час. Зокрема, з інтерпретації казки про Кирила Кожум'яку, підтверджується і гіпотеза щодо назви мікрорайону сучасного Києва – Воздвиженка, біля Андріївського узвозу (Гончарі-Кожум'яки).

Сюжет фольклорної казки про Кирила Кожум'яку і однойменне оповідання авторки не відрізняються.

В основу сюжету покладена розповідь про відважного Кирила, який займався одним із розповсюджених народних ремесел і звільнив дочку князя від зм'я.

Письменниця вдалася до більш глибокого уточнення головних героїв та історичного проміжку описуваних подій. У народному варіанті власні назви не згадуються, крім назви міста.

Звертаючись до збірки, можна віднайти не одну агіографічну оповідь. До легенд житійного типу, або агіографічних із збірки «Легенди старокиївські» належать такі оповідання: «Гостина», «Похорон», «Біси», «З повістей врем'яних літ» [5, с. 41].

Головна, улюблена тема письменниці – це витоки християнства, тому велику частину збірки «Легенди старокиївські» становлять старослов'янські оповіді, біблійне письмо, а також інтертекстуальними вкрапленнями для письменниці послуговували апокрифічні сказання, «Києво-Печерський патерик» та «Повість минулих літ».

«Для української інтерпретації я була лише «лукава полька» або «погана ляхка», – говорила авторка. В Україні вона знаходила сліди античної культури і це її особливо приваблювало. «Україна ж є для мене куточком грецької Аркадії» [8, с. 90].

Авторку надихало бажання поринути у світ прекрасного, фантазії, уникнення реалій жорстокості.

Висновки. Для Наталени Королевої інтертекст є ключовим прийомом створення власного інтерпретаційного «дивосвіту», зокрема, у збірці оповідань «Легенди старокиївські».

У центрі її уваги – людина, її духовний світ. Герої творів письменниці – люди непересічні, біблійні, античні і міфологічні постаті, лицарі,

винахідники, яких об'єднує жадоба знань, пошук істин, утверджень високих ідеалів загального добра, братерства і любові.

Письменниця ніколи не зверталася до селянського життя, бо не знала його, зате з незмірною глибиною показала душу найдавніших біблійних та античних часів, провівши крізь нетрі середньовіччя і до наших днів» [8, с. 99].

Авторка у своїй прозі показувала, якою безсилою може бути людина, навіть не дивлячись на її соціальний статус та походження.

За допомогою інтертексту добре знала і відчувала те, що сама інтерпретувала, передаючи дух змальовуваної епохи від найдавніших часів до сьогодення.

Недаремно, у річищі своїх археологічних та історичних зацікавлень Наталена Королева зверталася до жанру легенди, використовуючи міфологічні та літературні джерела, свідомо обходила реальні події, інтерпретувавши їх у власні «дивосвіти».

Саме легенди – перехресні мотиви різних культур, різних світоглядів.

Письменниця пересадила цілу низку китицю квітів з античного світу на ґрунт східнослов'янський.

Саме у пролозі це пояснює реципієнтам сама авторка: «Не треба в них шукати строгої науковості: це-бо не вислід розшуків, дослідів, розвідок, студій. Це лише квітки, виплекані двома невтомними садівниками. Мрія – наймення одної, друга ж зветься – Любов».

А розуміння твору як вузлика через принцип інтертекстуальності у всесвітній мережі тексту, має довготривалу передісторію в літературознавчій думці.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Антофійчук В. Євангельський контекст у творчості Наталени Королевої. *Слово і час*. 2000. № 8. С. 36–45.
2. Астрахан Н. Буття літературного твору: аналітичне та інтерпретаційне моделювання : монографія. Київ : Академвидав, 2014. 432 с.
3. Білоус П. Інтерпретація літературного твору. Житомир : ЖДУ, 2012. 140 с.
4. Голубовська І. Виплекані мрією і любов'ю. *Слово і час*. 2002. № 11. С. 41–45.
5. Королева Н. Предок: Історичні повісті. Легенди старокиївські / упорядн., автор післямови та приміток О. Мишанич. Київ, 1991. 334 с.
6. Літературні силуети. Ковалів Юрій. *Слово і час*. 2019. № 2. С. 69–84.
7. Мишанич О. Дивосвіти Наталени Королевої. *Предок*. Київ, 1991.
8. Мишанич О. Повернення. 2-е вид., перероб. і доп. Київ : АТ «Обереги», 1997. 336 с.
9. Королева Н. Легенди старокиївські / ред. Н.В. Сойко. Київ : Школа, 2006. 256 с.
10. Повість врем'яних літ / худ.-оформлювач А. Ленчик. Харків : Фоліо, 2005. 317 с.
11. Будний В., Ільницький М. Порівняльне літературознавство : підручник. Київ : Вид. дім «Києво-Могилянська академія», 2008. 430 с.
12. Томашевский Б. Теория литературы. Поэтика : учеб. пособие. Москва : Аспект Пресс, 1999. 334 с.